

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Folia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor :</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, ediții etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	---

La „legea învățământului teologic”.

Odată cu aducerea în actualitate a unor probleme vitale din ordinea noastră bisericească, o cucuvaie și-a început sinistrul ei cântec împotriva legii pentru reorganizarea învățământului teologic, elaborată de Sfântul Sinod, supremul organ al Bisericii noastre.

La adăpostul autonomiei universitare, cucernicul părinte profesor I. Popescu-Mălăești dela București s'a apucat să înfrunte chibzuitele hotăriri ale Sf. Sinod, dovedind și prin aceasta ce garanție de ordine și disciplină poate oferi o școală sustrasă nemijlocitei autorități bisericești. Cucuvaia strigă iar, dar lumea s'a cam obișnuit cu deșertăciunea strigătelui ei.

Și să vedem ce anume nu-i convine păr. Popescu-Mălăești. Alegând calea presei laice, deși noi știm că în București apar numai foi și reviste bisericești serioase, vre-o 5 la număr, sf. sa scrie la „Curentul” din 22 și 23 Februarie a. c., sub titlul „legea învățământului teologic”, în rezumat cam următoarele.

Proiectul de lege amintit „este necorespondent caracterului esențial al principiilor (!) tradiției ortodoxe; păgubește instituțiilor școlare ale Bisericii ortodoxe”. Și pentru care motiv? Proiectul menține actualele academii teologice, pânza roșie din ochii cucernicului părinte profesor. Deoarece aceste școli „n'ar duce la propășire Biserica ortodoxă. Dimpotrivă la prăbușire” (Sublinierea e a păr. Popescu-Mălăești).

Dar să o luăm mai pe îndelete și să vedem ce nu îi place d-lui profesor universitar la „Academiile din Ardeal”, aceste „instituțiuni hibride” cum le poreclia odată tot d-sa onorându-le cu o broșură specială.

După d-sa academiile sunt sistem de școală romano-catolic. Prin ele respectiv atâr-

narea directă și imediată de chiriarh, acesta are prea mare cuvânt, prea multă greutate în viața și mersul școlii. Da să-i dăm cuvânt autorului, „prin puterea ce se dă chiriarhului în școlile bisericești se garantează rămânerea școlii pe terenul adevăratei învățături ortodoxe și scutirea școlii de schimbările politice”.

„Prin puterea ce se dă statului în școlile bisericești se garantează și împinge aceste școli să se țină la nivelul progresului pe care îl face societatea în toate ramurile de activitate”.

„Prin permanentizarea chiriarhului pe scaunul respectiv se menține unitatea care poate fi primejduită de diferite curente streine — dovedă Protestantismul — dar se poate anihila și progresul, la care însă, în colaborare cu statul, silește societatea laică tocmai prin prefacerile ei”.

„Iată cât de înțeleaptă este alcătuirea ortodoxă”... exclamă autorul, mândru de argumentație și concluziile la care îl duce. „De aceea profesorii facultăților de teologie și seminariilor cred că... sistemul de școli susținute de d-lor sunt bune, iar celelalte trebuie curățite de pe fața țării.

Mai știm însă și noi una și bună. Iată-o: școlile de teologie — oricum s'ar numi — pregătesc pe preoți, pe viitorii păstori ai turmei lui Hristos. Aceștia sunt delegații, trimișii episcopului în parohie. Bine și ideal ar fi ca pe ei să-i pregătească episcopul; el, sub ochii săi, cu sfaturile și îndrumările sale, căci el își pune, prin hirotonire, mâna pe ei, trimițându-i să propovăduiască pe Hristos și să-l slujească. Vremurile, cu complexitatea cerințelor lor însă împiedecă pe episcop să facă însuși educația preoților săi, și atunci urmează să o îndeplinească împuterniciții săi, cari sunt profesorii școlilor de teologie.

Desigur că este în dreptul lui, ba chiar obligat să controleze cât mai mult și mai conștiincios cursul educației și instrucției viitorilor preoți. Dar oare aceasta poate fi numit „dor de stăpânire“ cum îi zice păr. Popescu-Mălăești? Sau „anihilează aceasta progresul“ în sprijinul căruia d-sa binecuvântă „inmixtiunea politicii“?! Decând se confundă ordinea și disciplina cu despotismul, cu dorul de putere, de stăpânire? Și iarăș, de când lipsa de autoritate, anarhia este mediul prielnic progresului?

Nu, firește, pe episcop nimeni și nimic nu-l poate sili să-și pună mâinile pe capul celor plini de știință dar fără simțul smereniei și al cucerniciei, asupra celor pregătiți acolo unde i-a dus pofta lor, care nu știu cum va îngenuchia-o unicul, oricât de sublim moment, al împărtășirii lui cu sfânta Taină a hirotonirii. Sfântul Grigore Teologul a fost *pregătit* pentru vocația spre care de mult îl chemau glasuri lăuntrice, și totuș mult a chibzuit până la primirea ei.

Vorbind de „permanentizarea chiriarhului pe scaunul respectiv (ce-o mai fi și asta?) explică d-sa spunând că așa... se poate anihila progresul. O destul de neacademică aluzie la pretinsa neștiință chiriarhicească. Pe scaunele din aceste Țări au strălucit doar erarhi de seamă, și astăzi — mulțămită lui Dumnezeu — încă nu avem motive să ne plângem.

În ce măsură însă sistemul academiilor teologice este catolic, aceasta nu se spune. Se spune cum ar fi curat ortodox; cu ... „profesorii facultăților de teologie și seminariilor“ cari împreună adecă „conducerea Statului și a Bisericii la olaltă pot scoate din școalele noastre elementele care trebuiesc poporului“. Să-i fie de bine cu așa argumentație! Să-mi vină nu știu care protestant, catolic — sau mai ști — vre-un necreștin și, ca delegat sau comisar guvernial, să-mi orânduiască viața școlii de teologie creștină ortodoxă, să-mi inspecteze pe viitorii preoți! Biserica și chiriarii, chit că este vorba de ogor propriu, de răspundere angajată direct, abia vin în rândul al doilea; unde este aci canonicitate sau ortodoxism, și unde catolicism „dizolvant“ la academiile noastre de teologie. Dar, să admitem că s'a împrumutat ceva din impecabila organizație romană la școale, nu se împrumută și aiurea, în „Statul“ sf. Tale și într'al nostru cu duiumu și bine și rău.

Oricum părinte, preferim însutit sistemul *liceu și academii* decât oricare altul. Și o să arătăm și pentru care alt motiv.

Revoluția lui Horia

și „societatea fraților de cruce“.

De: Prof. Constantin Rudneanu.

Aniversarea revoluției lui Horia are darul să ne edifice asupra mai multor probleme cari cer o lămurire cât mai exactă. Din diferitele studii ce s'au scris până acum și ce vor mai apare în viitor, se va putea bine defini caracterul lui Horia și timpul petrecut la Viena în anii 1783—1784.

Starea Românilor ardeleni în secolul al XVIII-lea, era din cele mai grele, iobagii erau siliți să lucreze în timpul verii 6 zile pe săptămână pentru nobil, iar în restul anului 3—4 zile pe săptămână; întreaga muncă stă în serviciul nobilului feudal. Dările erau extraordinar de multe și grele.

Sufletul plin de suferințe al Românilor din Ardeal s'a îndreptat spre curtea împărătească dela Viena, fiindcă acolo găseau sprijinul celui mai bun și de grije suveran — eșit din școala filosofilor umanitariști ai secolului al XVIII-lea: *Iosif II* (1780—1790).

Iosif II-lea a făcut 2 călătorii prin Ardeal și s'a convins, că Ardealul e locuit de o populație amestecată, dar majoritatea o formează Români, ei însă sunt tratați foarte rău de nobili. Cu ocazia acestor vizite împăratul a primit 19.000 cereri, majoritatea dela iobagii români, ele au rămas în bună parte fără de nici o soluționare din cauza aristocrației și a biurocrației maghiare.

În astfel de împrejurări toate privirele iobagilor români din Ardeal s'au îndreptat spre Horia. S'a născut în Albac, pe la anul 1730. Numele adevărat e *Vasile Nicola*. Nevasta sa a fost *Ilina* și a avut 2 fii: *Ioan* și *Luca*. Izvoarele contemporane ni-l înfățișează cu cele mai alese însușiri fizice și psihice.

Broșura germană atribuită lui Schiller, tradusă în ungurește de preotul reformat Csövek și publicată de P. S. S. Roman Ciorogariu Episcopul dela Oradea (1931), Horia e înfățișat în felul următor: „nu era oarecare cap de bostan, incult și stupid, ci om cu învățătură și mare meșter în iscodiri rafinate. Vorba nemțească curgea din el ca apa vie, și cetise cu temei mulți autori germani. Însă pe vremea lui, petrecută în Viena, se plângea, că nu înțelege bine pe Klopstock, fiind prea greu pentru el“...') Această știre ne face să credem că Horia a fost într'adevăr un om bine pregătit

1) Episcop ROMAN CIOROGARIU: Horia și Cloșca, Oradea, 1931, pag. 10.

pentru audiențele avute la împăratul Iosif al II-lea. La tot cazul el va fi avut cunoștințe destul de bogate în limba germană. La sfârșitul anului 1783 Horia a plecat iarăși la Viena. Aceasta a fost ultima călătorie. Împăratul Iosif II-lea a petrecut iarna în Italia, a trebuit să-l aștepte până'n primăvara anului următor. Și'n îndelungata iarnă Horia probabil va fi ajuns cu o „societate a fraților de cruce“ la Viena. „Societatea fraților de cruce“ s'ar fi înființat prin anul 1780 cu scopul religios-politic de a salva pe Români din Banat și Ardeal. Această societate avea un local unde toți membrii se adunau, după unii numită „lojă“, iar după alții chiar „loja francmasonă“. Membrii acestei societăți se adunau foarte adeseori și făceau jurăminte înfricoșătoare, de a se sprijini unii pe alții, până la moarte... „Când se întruniau, fiecare „frate“ primia o bucătică de pâne, pe care se afla desenată o cruce. Pâinea era unsă cu miere și presărată cu sare. În mijlocul crucii era înfiptă o luminiță. Bucătica de pâne, de semnificație simbolică, era consumată de toți membrii. Când părăsia loja, fiecare făcea câte o cruce. Membrii își aveau rugăciunile lor, deveniau extaziați și sperau, că vor mântui odată lumea.“²⁾

Afirmațiunea aceasta ne face să credem, că Horia va fi avut oarecari legături cu „societatea fraților de cruce“, ar fi participat și s'ar fi luat unele angajamente în ceea ce priveau scopul urmărit, fiindcă cu ocazia prinderii lui, toate hârtiile din sân, ce le-a avut, le-a aruncat în foc în graba mare, iar la interogatoriu răspunsurile au fost toate negative, ca și ale lui Cloșca. Se cunoaște și acțiunea lui Mihail Popescu sau Poperski, ce a avut-o la începutul răscoalei din Transilvania. Cu toate acestea ne vine să credem, că „societatea fraților de cruce“ n'a fost o „lojă masonică“ fiindcă sufletul țaranului din Transilvania, n'a putut fi niciodată ademenit în astfel de societăți oculte. Originea societății fraților de cruce trebuie să o căutăm în altă parte, cercetări noi vor lămurii tot mai mult ce anume scopuri și din cine era formată „societatea fraților de cruce“. Iată ce ne spune P. O. D. Dr Gh. Ciuhandu: „Întâi de toate francmasoneria, e ceva străin de sufletul poporului românesc din veacul XVIII, era oarecum prevenită printr'o tradiție multiseculară a „frățiilor de cruce“ românești, pe altă bază, religioasă. În vechea biserică a Răsăritului, încă de prin veacul al

IV se remarcă mai multe „frățietăți“, alături de organizația oficială bisericească. Noi Români încă ni-am avut „frății de cruce“, de mai nainte chiar de ce să fi eșit pe teren francmasoneria, ca forță organizată. În legislația bisericească a Românilor, avem urmă despre existența acestora.

Pravila târgovișteană (1652) știe, „cum mulți se făceau frați pre sfânta evanghelie și de multe ori și cu molitvele preoțești“, adecă după un anumit ritual religios: cu sf. evanghelie și cu preot. Dar, deoarece aceste „frății“ se încheiau pentru scopuri cari nu totdeauna se potriveau cu învățătura bisericească, Pravila porunca următoarele: „Toți aceia câți se prind frați până în ziua de astăzi — era la jumătatea veacului XVII deja! — foarte să se canonească, iar pe preotul carele le va ceti molitvele și-i prinde pe acela poruncesc să se pedepsească cu lipsă de preoția lui“. O sută de ani după această opreliște, un molitvelnic din Muntenia veacului al XVII știe de o anumită „Rânduială, la facerea de frați duhovnicești“, care e omisă din Molitvelnic, și numai se menționează ca ceva ce se izbea de opreliștea bisericească, de sine înțeles: Pravila târgovișteană, care și ea e un codice de drept bisericesc, confecționat din alte izvoare de drept bisericesc oriental. Opreliștea aceasta, nu înseamnă însă, stângerea practicei „frățiilor de cruce“. Biserica ortodoxă orientală și mai târziu, repețește opreliștea, ca de exemplu, prin „Pidalionul“ Bisericii grecești dela 1800. În traducerea românească a „Pidalionului“ se reproduce și această opreliște și un autor contemporan, care a reprodus din această carte bisericească de legi și orânduiiri, chiar ni-o spune, că „frăția de cruce“ este un obicei foarte întins la Români. Cânteculele populare și legendele vorbesc adeseori de acest fel de legătură, care este osândită de Biserică“ și care există până astăzi. Prin urmare revoluționarii români din Ardeal dela sfârșitul veacului al XVII, nu erau avizați de fel la „Kreuzbruder“-i străini, cari, aceștia înșiși — fiind vorba de cei din Ardeal — mai curând puteau fi tovarășii românești, botezate pe nemțește.

Dar și de altfel scopul revoluționarilor români, țărani ardeleni și din alte părți, era bine definit, prin tradiția multiseculară lor suferinți iobăgești și religioase; eliberarea politică și religioasă. În această privință avem, deasemenea, un corelat, din viața Greciei de astăzi, din pragul războiului său pentru independența națională. Atunci se remarcă, în luptele Grecilor împotriva Turcilor, așa numi-

2) SILVESTRU MOLDOVANU: Momente noi din Revoluția lui Horia, Brașov, 1915, pag. 5 (citată după I. Lupaș: Revoluția lui Horia, pag. 78).

tele „tovărășii ale prietenilor“ — preoți, călugări și țărani la un loc — cari se îmbărbătau la luptă *pentru credință și libertate*. Răscoala lui Horia, atât în Ardeal cât și în ramificația arădană, n'a avut nici ea alt obiectiv, decât lupta pentru *credință și libertate* și nu odată între căpitaniii lui Horia în Ardeal ca și între revoluționarii din județul Aradului avem atâtea preoții ortodoksi. Până la dovezi mai temeinice, deci trebuie să **refuzăm** cu toată demnitatea, ipoteza „*francmasonică*“ despre revoluția noastră țărănească dela sfârșitul veacului XVIII.“³⁾

Tradiția poporului în unele sate din Banat confirmă vechiul obicei al „fraților de cruce“, dacă s'a păstrat și până astăzi și despre care un țaran făcea o descriere mistică a felului de a se comporta cu un frate de cruce, credem că din cercetările amănunțite și pe baza analogiilor vom putea face legătura cu revoluționarii ardeleni din 1784. Până atunci rămânem mulțumitori P. O. D. Dr Gh. Ciuhandu, fiindcă a dat semnalul înlăturării francmasoneriei și a legăturii între revoluționari și societatea fraților de cruce.

Memoriul Consiliului Central Bisericesc privitor la educația tineretului.

Problema educației tineretului a căpătat în timpul din urmă o înfățișare nouă, care îndatorează toate instituțiile culturale și mai ales Biserica și Școala a căuta și a aplica grabnice măsuri de îndreptare a defectelor observate.

În special crima celor trei elevi dela liceul Lazăr, precum și organizația clandestină a altor cinci dela liceele din Capitală, a dovedit tuturor cu o tristă evidență, că în creșterea copiilor noștri este ceva morbid și anormal, care pune în primejdie ordinea socială.

Copiii noștri cresc rău, acesta este strigătul, care se aude din ce în ce mai mult dela un capăt la altul a țării. Atât părinții, cât și în genere toți oamenii cu dragoste de țară și de neam, privesc cu îngrijorare aceste împrejurări de triste simptome ale unor primejdii cu mult mai mari, cari tind să incendieze conștiința poporului român.

Biserica are de mult sentimentul acestei primejdii și a atras mereu atenția organelor competente ale țării prin repetite adrese, precum și a lumii prin predicile și sfaturile ei asupra grijii, pe care trebuie s'o avem toți în ce privește creșterea copiilor. Dar astăzi instituțiile spirituale, — între ele și Biserica — sufer mult în strădaniile lor din cauza avântului pe care l-au luat științele pozitive, exacte, tehnice, spre care lumea este atrasă ca spre un miraj și a separatismului care se încearcă mereu între elementul spiritual și cel material, care alcătuiesc de fapt și împreună ființa omenească.

Astfel am ajuns a neglija cu totul postulatele spirituale care temperează în om tendințele animale; iar copiii cresc căpătând cunoștinți cari îi îndrumază spre orizonturi josphice în loc să-i ridice spre sfere superioare de idealism și fapte altruiste.

Greșala fundamentală a școalei moderne, mai ales în țara noastră este, că școala dă *instrucție* fără, sau cu prea puțină educație, adică dă cunoștințe fără a le face să fie pătrunse de scopul înalt pe care îl au pentru viață.

De aci anarhizarea și brutalizarea lor.

Dacă ar fi să prindem într'o expresie scurtă această situație, am spune că educației actuale îi lipsește tocmai baza, îi lipsește „frica de Dumnezeu“ care după cuvintele înțeleptului Solomon „*este începutul înțelepciunii*“.

Aceste cuvinte ar trebui scrise pe frontispiciul tuturor școalelor noastre, începând cu școala primară și terminând cu Universitățile. Este zadarnică orice străduință omenească, dacă nu are în ea înțelepciunea trebuitoare, iar începutul acestei înțelepciuni adică temelia ei este conștiința existenței unei puteri divine, dela care purced cele mai sublime povești pentru acțiunile vieții omenești, fără puțință de înlocuit.

Aceasta însemnează însă că religia trebuie să ocupe loc de frunte în instrucția și educația școlară.

Făcând aceste constatări, Biserica recunoaște, că în actuala organizare a învățământului primar și secundar, chestiunile religioase ocupă un loc de frunte. În școala primară religia se predă de preot, iar în cea secundară ea are două ore pe săptămână mai în toate clasele, ceea ce înseamnă aproape tot ceea ce trebuie din punct de vedere programatic. Dar acest învățământ religios este — recunoaștem — mai mult cantitativ decât calitativ, la suprafață nu în adâncimea sufletului. De aceea o schimbare se impune chiar în felul de a lucra al Bisericii, care trebuie să dea învățământului religios un caracter mai mult educativ. Cunoștințele religioase, pe care copilul le capătă trebuie să tindă cu hotărâre la transformarea conștiinței sale în sensul pornirilor ideale și altruiste, pe care trebuie să le aibă omul ca cetățean.

1. În scopul acesta se impune o revizie a manualelor didactice pentru religie, ceea ce Biserica va începe imediat ce *programele analitice* — primar și secundar — vor fi *aprobate*. De aceea o problemă actuală în legătură cu educarea tineretului este urgentarea întocmirii pregramelor învățământului religios în școalele primare și secundare.

În școala primară preotul predă religia dar — neexistând un program — nu există manuale speciale. Acest program a fost întocmit de Biserica. El stă însă necercetat, neaprobat și neaplicat.

De asemenea pentru școalele secundare s'a întocmit o programă nouă modificându-se și îmbunătățindu-se cea veche. Trebuie însă manuale adecuate, care nu se va întocmi decât atunci când se va ști sigur ce programă a rămas definitiv acceptată de autoritățile în drept.

2. Pe lângă manuale însă preoții cateheți au lipsă de cursuri menite a-i *perfectiona în metoda de predare a religiei* care este astăzi un studiu abstract în școală. Această perfectionare va da bune rezultate.

La cursul pedagogic, în care profesorii se pregătesc pentru examenul de capacitate, ar trebui să se pună cea mai mare grijă, ca nimeni să nu devie profesor până când preotul n'a dat dovezi că are o *perfectă metodă și pricepere de predare* a studiului său, deci și a religiei.

3) Dr GH. CIUHANDU: *Revoluția lui Horia*, Arad, 1934, pag. 72—74.

3. Unul din cele mai mari rele, care zădărnicește educația în școlile secundare, îl vedem în faptul că nu se face cu conștiințozitate și cu strictete *triarea elevilor* cari trec în clase superioare. Trec prea mulți, fie netalentați, fie cu rele apucături, înmulțind numărul celor din liceu și zădărniciind buna educație. Alții, alungați dintr'o școală ca răi, se primesc în altă școală. Aceste elemente care trebuiau îndrumate spre altă ocupație, nu au plăcere de carte; se ocupă mereu de alte lucruri și cad în brațele apucăturilor josnice. Se impune deci o *triare strictă a celor admiși spre un învățământ superior*, ori care ar fi intervențiile și stăruințele care se fac pentru copii cu rele inclinări. Deci elevi mai puțini, de cari profesorii să se poată ocupa mai de aproape și *individual*.

4. Învățământul religios să se propună nu numai în licee, ca până acum, ci în toate școlile secundare precum sunt școlile *profesionale, comerciale, de meserii, menaj*, cursuri serale etc.

Aceasta ar face, ca un duh de pietate și cucernicie să răsbată peste tot și să înrăurească în bine elementele tinere de pretutindeni.

Transformarea seminariilor desființate în licee confessionale ortodoxe, ar înlesni elementele românești viguroase să-și capete cultura necesară și să ajungă mai târziu elemente bune în conducerea și în rosturile ei educative sau cetățenești.

5. O chestiune care se neglijează mereu este *ducerea școlărilor în grup la biserică* însoțiți de cateheții și profesorii lor, care trebuie să dea pilda bunei rândueli și a smereniei în fața lucrurilor de ordin divin.

Biserica pe de altă parte se va nevoi să organizeze servicii religioase speciale pentru copii la ore potrivite și cu predici adecuate. Ar fi pedagogic și am reuși să legăm pe elevi mai strâns de Biserică și de bunele tradiții religioase românești, dacă i-am face activi în Biserică organizând cu ei coruri religioase.

6. Pe lângă *fecare liceu* sau școală secundară să se înființeze câte un *paraclis* sau *capelă specială* unde preotul profesor de religie să officieze și să pregătească sufletește pe elevi. Ar fi un fel de laborator spiritual, care ar transforma sufletește elevii, precum profesorul de fizică și chimie îmbogățește cunoștințele elevilor făcând experiențe și transformând elementele naturii spre a fi mai târziu aplicate vieții materiale și folosite de ea. Aci spovedania cu primirea sf. împărtășiri atât a elevilor cât și a profesorului cu lămurirea adevărilor profunde care stau la temelie acestor taine ar fi de natură să îndrepte și să renască naturele slabe.

7. O problemă foarte importantă este *rolul familiei* în educația tineretului îndeosebi a mamei. În această privință Biserica își propune să se adreseze familiilor și să le atragă atenția asupra îndatoririlor pe care le are familia în creșterea copiilor și *mai ales mama*, care în toată lumea trebuie să fie cel mai bun educator.

Îndeosebi fetele, trebuie să fie crescute spre o viață familiară *model*, ca să poată deveni bune educatoare ale copiilor, și deci elemente de consolidare a familiei. Prea multe studiază, ca să aibe cariere independente, ceea ce le abate dela grijile lor firești pentru creșterea tineretului.

8. Cea mai mare primejdie, care s'a dovedit cu evidentă în vremea din urmă și care a avut o influență covârșitoare în crima celor trei elevi de liceu este *cinematograful*. Această admirabilă achiziție a civilizației moderne, care poate aduce evidente foloase omenirii, s'a deturnat în timpul din urmă, luând un drum primej-

dios și devenind o *cauză dintre cele mai hotărâtoare pentru stricarea moravurilor*. De aceea cenzurarea filmelor cu mai multă strictete și plecând dela motivul împrejurărilor de azi, este absolut necesar.

Este în această privință necesar ca și un reprezentant al Bisericii să facă parte din comisia cenzurii, fiindcă în multe filme apar elemente, asupra cărora numai un preot are competența a se pronunța. Uneori chiar filme în aparență cu subiect religios, ascund momente de neîngăduit.

Cinematograful trebuie etatizat sau comunalizat. Numai așa va fi de folos educativ. (Urmează)

O înmormântare tristă.

Luni în 25 Februarie a. c. comuna Sadovă-nouă de sub munte, a avut aspect de jale, căci un mormânt proaspăt a cuprins pe veci corpul neînsuflăit al unei maice preotese.

Nemângăiatul frate întru Hristos, preotul Simeon Șandru, cu capul plecat în fața voii lui Dumnezeu a petrecut la groapă pe iubita sa soție Veturia, în vârstă de abia 34 ani.

Sunetul duios al clopotelor și grupuri, grupuri de credincioși adunați la răscrucile drumurilor cu capetele descoperite în semnul marelui doliu așteptau trista ceremonie funebrală.

Sfânta Liturghie s'a săvârșit de către preoții: Ioan Coșariu Ilova, Valeriu Suru Vălișoara, Vichentie Stepanescu Târnova și de diaconul episcopesc Teodor Roșca. Răspunsurile liturgice le-a dat corul bărbătesc al comunei, condus de harnicul învățător N. Stepanescu.

La prohod au officiat, pe lângă preoții liturgisitori și următorii preoți: P. Domil Bucșnița, V. Paica Feneș, I. Sârbu Rusca, D. Stoichescu Teregova, V. Suru Cârpa, Tr. Coșeriu Teregova, R. Suru Petroșnița, iar preoții Petru Bancea Caransebeș, R. Șandru Zgribești și M. Rădoi Obreja, cu fețele cernite, au asistat ca rudeni ale defunctei.

Cuvântul de mângăere l-au rostit preoții: Vasile Paica, Valeriu Suru și notarul N. Bereșca din Slatina-mică.

Prohodul impunător, sutele de credincioși din Sadovă și Slatina precum și mulțimea intelectualilor de pe valea Timișului au consolat sufletul îndurerat al părintelui Șandru care strigă cu cuvântul Scripturii: „Nu este durere ca durerea mea”, rămânând cu 3 copii minori, orfani, cărora, de azi înainte, le va lipsi iubirea caldă de mamă!

Bunul Dumnezeu să dăruiască mângăere întristatelor familii Șandru și Rădoi, iar pe răposata preoteasă Veturia să o așeze în corțurile dreptilor Săi!

Pe pământul făgăduinței . . .

— Note de drum —

De ing. Petru Fotoc.

Imprejurimea sf. cetăți.

Cetitorul care m'a însoțit în decursul drumului lung până aici, mă va urma oare și pe mai departe? Despre sfânta cetate sunt scrise atâtea biblioteci, eu am desprins numai scene pe cari le cunoșteam de mai înainte și pe cari apoi am avut prilejul a le verifica la loc și pe teren. Așa le-am prezentat în tipar și mare ar fi bucuria mea, dacă azi-măine o seamă de ortodoxi, reîntorcându-se dela locurile sfinte cu toiagul pelerinului, m'ar complecta sau acolo departe — în spațiu — dar prea aproape în inima noastră, le-ar controla.

În sfânta cetate ne vom mai reîntoarce cu două ocazii, cari urmează, acu să trecem pragul porții, să eșim și să cercetăm împrejurimea, tot așa bogată în scumpe amintiri sufletului nostru creștinesc. Să mi-se îngăduie aici o observare și anume: se va fi părut scrisul meu prea, ca să zic așa, de nuanță poate popească, dar o declar, despre cele ce am văzut, n'aș fi capabil să scriu în alt gen. Momentele au fost prea înălțătoare ca credința să nu mă cutropească în măsură și mai potențată, că stam a avea față în față cu locurile, pe cari a le cerceta, pentru mine odată era un vis himeric. Mi-am făcut și observările mele, dar nu a strica ci eu tendința a călca drumuri bune, că dacă n'aș fi fost condus în viața mea de percepțiile credinței, loviturile sorții m'ar fi răpus, dar așa înzestrat, ba înarmat, nu m'am clătinat.

Acum o să se schimbe și stilul, în urma celor ce le vedem, că amintirile supliciuului le înlocuiesc aducerile aminte de pe locurile unde Mesia a activat propovăduind mântuirea. Așa facem o înkursie în jurul orașului, ca apoi să continuăm drumul. Ar trebui pagini multe și ore nesfârșite, dacă am descrie locurile, monumentele și bisericile, cari amintesc de viața Mântuitorului, a apostolilor și a sfintei familii, sufletul nostru setos ar încerca să se adape din toate, dar se izbește de realitate și așa ne marginim a ne închina acolo unde ne este cu putință. Așa ne rugăm la *mormântul sfintei Ana*

și al sf. Ioachim, unde e și *mormântul sf. Fecioare*. Trecem în *grădina Ghetsimani* unde adesea venea Mântuitorul, ca să se roage, fie în peșteră, fie în libertate și ca să stea cu ai Săi, sau să se reculeagă în singurătate. Grădina e o frumusețe. Călugărul grădinar, neamț de origine, presară toată grădina cu flori variate și multe, ca tot pelerinul liniștit să ducă din ele câte o florică, de pe pământul binecuvântat. Între ele maslini uriași, la distanță unul de altul, ca să nu se sufoce. Unii cu dimensiuni enorme, 6—8 m. circumferință la tulpină. Nu vor fi ei contemporanii acelor vremuri, dar moștenitori, da. Să trecem mai departe. Intrăm în *Mănăstirea Mântuitorului*, e pe locul casei lui Caiafa, unde Iisus a fost dus cu mâinile *legate la spate* unde a și suferit multe. Aici *s'a lepădat și apostolul Petru de Stăpânul său*. Altarul capelei este acoperit cu peatra mormântului lui Iisus, lângă altar închisoarea a doua a Domnului.

Rând pe rând cercetăm *mormintele lui Absalom, Iosafat, sf. Arhanghel, sf. Jacob, Zaharie, Ieremia*. Ne oprim la mormântul lui *David*, unde zac oasele înțeleptului împărat. Ni-se amintește aici, că din turnul — una dintre cele 5 turnuri ale Citadelei Ierusalimului — se îmbie o priveliște frumoasă spre *Piscina Ezeghias*, scaldătoarea de odinioară — acum secată — unde veneau pe vremuri să se răcorească zinele cetății, pe cari ochindu-le și *David*, a văzut și s'a îndrăgit în *Bah-Saba*, soția lui *Uria*. Căzând bărbatul în luptă, femeia îi devine nevastă, *mama înțeleptului Solomon*. În fântâna *sf. Fecioare*, se scoboară pe o scară de peatră, în fundul căreia găsim apă sărată, care curge însă numai cu intermitență, în secetă e potabilă. Nu departe se arată arborele pe care s'a *spânzurat* Iuda. Vedem satul săracuț *Siloan, fântâna Siloan*, care comunică prin cavități subterane cu a sf. Fecioare. În *puțul lui Iob* sau *Fântâna Rogel*, cu o afunzime de 30 m. s'a păstrat focul sacru, — după legendă — al israeliților, până după întoarcerea lor din robie și forma granița între patrimoniul lui *Iuda și Benjamin*. De aici ajungem la *Pământul sângelui*, monumentul și memento al trădărilor, al căror număr durere că atât în cele sfinte cât și ale vieții de toate zilele, este mereu în creștere.

(Urmează)

ȘTIRI

Predică. În Dumineca fiului rătăcit a predicat p. *Petru Bancea*. Insistând asupra frumoasei evanghelii predicatorul a arătat în culori vii trezirea, revenirea în sine a fiului celui pierdut. Cât de fericit îl primește pe el tatăl său; totașa Tatăl nostru din ceriuri se bucură de fiecare întoarcere a noastră la sânul Său. Cu vervă însuflețită sf. Sa adresându-li-se școlariilor îi îndeamnă să fie ascultători, căci rătăcirea ne pândeste pe toți ca un duh rău. Dojanele părințești și cele ale profesorilor sunt totalitatea avertizări să nu cădem în păcatul în care a căzut *fiul cel rătăcit*.

Comemorarea eroilor Horia, Cloșca și Crișan în orașul nostru s'a petrecut într'un cadru de impunătoare solemnități. La catedrală s'a oficiat parastas de P. S. Episcop Vasile, protopresb. Romul G. Ancușa, presbiterii Teodor Șandru, Petru Bancea, Romul Pop, Pavel Bogoeviciu, diaconii prof. C. Rudneanu și T. Rosca. Predica a rostit-o diaconul prof. C. Rudneanu. În atmosfera de mare și duiosă sărbătoare mișcătoarea predică a evocat cele mai cumplite vremuri, șguduind inimile tuturor. Horia din Albac a fost exponentul tuturor suferințelor cari umpluseră viața Românilor de-atunci. Credința le mai rămăsese în Dumnezeu: și aceia a fost speculată de împilatori; el și poporul român întreg caută să se cotorosească de atâta amar. Crucea adusă din Viena îl întărește la îndrăznețele sale hotărâri. Tot ea îi dă tărie să supoarte chinurile roșii, pe cari duhovnicul său nu le-a putut privi până la capăt, leșinând de groază... Firul roșu al predicei, nuanța de ordin religios-sufietesc a revoluției lui Horia, s'a remarcat cu măeștră evidență; aceasta a contribuit la ascultarea atentă a întregii vorbiri.

Ecteniile le-a dat Corul Catedralei.

În continuare s'a ținut în sala „Luna” o ședință comemorativă organizată de școalele din oraș. D-l profesor Horia Sima a făcut o admirabilă expunere a „cauzelor revoluției lui Horia”. D-sa s'a remarcat și de astă dată ca un vorbitor neîntrecut, profesor de aleasă cultură. D-l director al școalelor primare Gheorghe Neamțu a expus, cu însuflețită vervă, un succint istoric al memorabilei revoluții de-acum 150 de ani.

Ansamblul de cor și orchestră condus de d-l profesor C. Vladu a executat imnul regal și alte reușite cântări patriotice.

Foaie pentru popor a apărut la Arad cu binecuvântarea P. S. Episcop Grigorie și sub conducerea preotului Ilarion V. Felea. Foaia se întitulează „*calea mântuirii*” apare Dumineca. Abonamentul e 50 Lei anual. Se recomandă ca potrivită pentru poporul dreptcredincios.

Obiecte bisericesti
dela cele mai renumite fabrici, se află
de vânzare la **Librăria Diecezană**.

CONCURS.

Pe baza decisului Venerabilului Cosiliu Eparhial de sub Nr. 6609 B. ex. 1934, se escrie concurs pentru postul de capelan cu dreptul de succesiune pe lângă preotul Ioan Turcan din Cireșa, protopresbiteratul Caransebeșului, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu următoarele

Emolumente:

1. $\frac{1}{3}$ din sesiunea parohială.
2. $\frac{1}{3}$ din toate venitele stolare parohiale.
3. de locuință se va îngriji alesul capelan.
4. Capelanul va catehiza în toate comunele adecă:

Cireșa cu fiile Zăvoiu și Ferdinand.

Va avea apoi să plătească dările pentru pământul și venitele ce folosește.

Recurenții la acest post având încuviințarea P. S. S. Episcopului diecezan își vor înainta cererea de concurs prin prea On. Oficiu protopresbiteral din Caransebeș, consiliului parohial din Cireșa și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică din Cireșa, spre a-și arata dexteritatea în cele bisericesti.

Cireșa din ședința Consiliului parohial, ținută la 10 Februarie 1935.

Ioan Turcan m. p.
președinte

3-3

Iosif Boldea m. p.
notar

Primăria orașului Caransebeș.

Nr. 819 adm. 1935.

AVIZ.

Facem cunoscut pe această cale, că toți purtătorii Medaliei „Virtutea Militară de Război” și „Bărbăție și Credință” cu spade cl. I. II. și III. sunt rugați a se prezenta la serviciul tehnic al orașului Caransebeș până la 1 Aprilie 1935 în fiecare zi dela ora 10-12 a. m. pentru a fi trecuți în tabloul împroprietărilor.

Vor fi împroprietăriți numai acei purtători cari locuiesc în orașul Caransebeș și nu au proprietăți urbane. Caransebeș, la 20 Februarie 1935.

Primar
ss. **Dr. Novacescu.**

Secretar general
ss. **Dragomir.**

Licitație minuendă.

Pe baza aprobării Veneratului Consistor diecezan ddo 10 Martie 1934 cu Nr. 1411 E. ex 1934 se publică licitațiune minuendă pentru repararea bisericii ort. rom. din comuna Iabuca (Iablanka) cu prețul din devizul de spese și măsurii în suma de Dinari 25,588'43.

Licitațiunea minuendă se va ținea la **14 Aprilie 1935 la ora 10 a. m.** în sfânta biserică.

Se vor admite la licitație numai întreprinzătorii cari au dreptul de întreprindere.

Comuna bisericască nu acordă spese de călătorie sau diurne întreprinzătorilor cari participă la licitație dar sunt obligați a depune vadiu de 10% înainte de începerea licitațiunei.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a da lucrările aceluia întreprinzător în care are mai multă încredere fără considerare la rezultatele licitațiunei.

Iabuca (Iablanka) din ședința comitetului parohial ținută la 14 Februarie 1935.

Ion Bălan
președintele com. par.

Pr. Aurel Danciu
notar.

Convocare.

Domnii acționari ai societății Depozitul de Bere Dacia S. A. din Caransebeș în lichidare sunt invitați la

a VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în **16 Martie 1935 la ora 10 a. m.**, în Hotelul Pomul Verde din Caransebeș.

Ordinea zilei:

1. Alegerea a doi acționari pentru autentificarea protocolului.
2. Raportul lichidatorului și al cenzorilor despre anul de gestiune expirat. Pertractarea bilanțului. Darea absolutului. Deciderea referitor la descrierea pierderii.
3. Alegerea cenzorilor pe anul 1935.
4. Modificarea statutelor Art. 2., 5., 33., 46 și 49.
5. Eventuale propuneri anunțate în conformitate cu statutele.

Caransebeș, la 26 Februarie 1935,

Lichidatorul,

N. B. Conform statutelor, acționarii cari doresc a lua parte la adunarea generală personal sau prin plenipotențiații lor, sunt obligați ca înainte de ținerea adunării generale cu 8 zile să depoziteze acțiunile lor dimpreună cu cupoanele scadente la cassiera noastră.

Activa		Cont de bilanț la 31 Decembrie 1934.		Pasiva	
Contul investirii		400,000	—	Contul Capital	160,000
Debitorii		191,754	—	Fabrica de Bere contul ipotecar	600,000
Transportul pierderii	204,950	—	—	Creditori	354,319
Pierdere la 31 Decembrie 1934.	317,615	—	—		
		1.114,319	—		1.114,319

Pierdere		Cont de profit și pierdere la 31 Decembrie 1934.		Profit	
Contul investirii		244,867	—	Cont de mărfuri	43,204
„ întreținere		31,027	—	Cont de mărfuri diverse	28,127
„ spese generale		80,634	—	Transportul pierderii	204,950
„ impozite		21,625	—	Pierdere la 31 Decembrie 1934.	317,615
„ casa cerc. de asig.		3,694	—		522,565
„ ghișa		7,099	—		
Transportul pierderii		204,950	—		
		593,896	—		593,896

Caransebeș, la 31 Decembrie 1934.

Verificat și găsit în ordine:

Comitetul de Cenzori:

Maurițiu Moskovits m. p.

Emeric Fröhlich m. p.

Lichidatorul:
Mihal Diamantstein m. p.

Dr. Ștefan Friedmann m. p.

Tipografia și Librăria Diecezană

Caransebeș

Execută tot soiul de lucrări tipografice în cel mai scurt timp pe lângă prețuri convenabile. Are un mare depozit de hârtie.

Este bogat înzestrată și bine-asortată cu tot felul de cărți școlare, literare și științifice, requisite școlare și de birou.

Legătorie proprie.

